

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 02/24/2005
Spisová značka: 25 Cdo 623/2004
ECLI: ECLI:CZ:NS:2005:25.CDO.623.2004.1
Typ rozhodnutí: ROZSUDEK
Heslo:
Dotčené předpisy: § 4 odst. 1 předpisu č. 289/1995Sb.
§ 420a odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.
§ 420a odst. 2 písm. b) předpisu č. 40/1964Sb.
Kategorie rozhodnutí: C

25 Cdo 623/2004

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Olgy Puškinové a soudců JUDr. Marty Škárové a JUDr. Petra Vojtka v právní věci žalobce L. České republiky, s. p., zastoupenému advokátem, proti žalovanému P. s., a. s., o 26.324,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 51 C 311/2001, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. listopadu 2003, č. j. 58 Co 493/2003 - 66, ve znění opravného usnesení ze dne 4. 2. 2004, č. j. 58 Co 493/2003 - 74, takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. 11. 2003, č. j. 58 Co 493/2003 - 66, ve znění opravného usnesení ze dne 4. 2. 2004, č. j. 58 Co 493/2003 - 74, se z r u š u j e a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se domáhal zaplacení částky 26.324,- Kč s příslušenstvím na náhradě škody podle § 4 odst. 1 a § 21 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů, kterou měl žalovaný způsobit provozní činností v roce 1999 exhalacemi 162 tun SO₂ a Nox na lesních porostech ve správě žalobce na území celé ČR. K výzvě soudu a po poučení podle § 118a odst. 1 o. s. ř. žalobce doplnil žalobu podáním doručeným soudu dne 30. 4. 2003 o specifikaci území, na nichž provozní činností žalovaného došlo k poškození lesních porostů; jedná se o území lesní správy (dále jen "LS") Města A., LS K., LS B., LS J., LS F., LS O., LS F., LS J., LS J., LS L., LS H., LS R., LS B., LS T., LS N., LS N., LS R., LS L., LS Ch., LS R., LS B., LS H., LS N., LS M., LS M., LS K., LS K., LS N., LS T., LS S., LS Č., LS K., LS V., LS N., LS H., LS N., LS Ž., LS P., LS Ž., LS K., LS H., LS L., LS L., LS D., LS R., LS Č., LS J., LS J, a lesních závodů Ž., B., K., K. a D., přičemž u každé z lesních správ a lesních závodů žalobce konkrétně uvedl i jmenovitý seznam revírů. Dále žalobu upřesnil tak, že imisní škoda, jejíž náhrady se na žalovaném domáhá, spočívá jednak v poklesu přírůstu dřevní hmoty v částce 16.222,- Kč, v nutnosti předčasného smýcení lesního porostu ve výši 1.970,- Kč, za snížení kvality lesního porostu ve výši 5.008,- Kč, ze snížení produkce záměnou dřevin ve výši 1.892,- Kč a z mimořádných opatření ve výši 1.232,- Kč (výše škody byla vyčíslena podle vzorců uvedených ve vyhl. č. 81/1996 Sb. a ve vyhl. č. 55/1999 Sb.).

Obvodní soud pro Prahu 9 rozsudkem ze dne 5. 6. 2003, č. j. 51 C 311/2001 - 46, žalobu na

zaplacení částky 26.324,- Kč s příslušenstvím zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vycházel ze zjištění, že žalobce je podle výpisu z obchodního rejstříku státním podnikem, který byl založen Zakládací listinou Ministerstva zemědělství ČR ze dne 11. 12. 1991 a jehož předmětem podnikání je mimo jiné výkon práva hospodaření k lesům, které jsou ve vlastnictví státu, činnost odborného lesního hospodáře, výkon ochranné služby v lesích a další. Dopisem ze dne 7. 8. 2001 žalobce vyzval žalovaného, aby mu podle § 21 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, nahradil škodu vzniklou na lesních porostech v roce 1999 působením imisemi, majícími původ v provozní činnosti žalovaného, která byla vyčíslena za dobu od 1.1. 1999 do 31. 3. 1999 částkou 2.890,- Kč a za období od 1. 4. 1999 do 31. 12. 1999 částkou 23.434,- Kč; na tuto výzvu však žalovaný nereagoval. Dále soud provedl důkaz listinami předloženými žalobcem, a to rozptylovou studii vypracovanou dne 17. 7. 2001 RNDr. P. H. a znaleckým posudkem jmenovaného znalce ze dne 20. 7. 2001 s datem posouzení k 31. 12. 1999, a dále rozhodnutím Magistrátu m. P. ze dne 18. 9. 1998, předloženým žalovaným, z něhož vzal za prokázané, že spalovna M., jíž žalobce přičítá způsobení vzniku škody imisemi z provozní činnosti žalovaného, byla kolaudována dne 24. 9. 1998. Dále soud provedl důkaz třemi svazky listin (sjetinami z počítače), předloženými žalobcem, se soupisem parcel lesních správ M., N. a H. (předložení seznamů dalších parcel zasažených emisní činností žalovaného považoval žalobce za neekonomické), ze kterých zjistil, že u lesní správy M. a lesní správy N. je uveden jako vlastník některých lesních parcel kromě žalobce také podnik Středočeské státní lesy B. a u lesní správy H. není u některých parcel uveden žádný vlastník. Při právním posouzení věci vycházel obvodní soud z ust. § 420a odst. 1, odst. 2 písm. b) obč. zák. a dovodil, že žalobce neprokázal vlastnictví ani právo hospodaření k lesním porostům organizačních jednotek dotčených území (uvedených v žalobě), a důkazní břemeno v tomto směru neunesl ani ohledně všech parcel jím vybraných lesních správ M., N. a H. Neprokázal ani vznik škody a její výši, neboť nedoložil základní vstupní údaje, a jeho tvrzení, že žalovaný provozuje zdroj emisí a že vypustil v roce 1999 do ovzduší 162 tun SO₂ a Nox, ještě neprokazuje, že tím žalobci v tomto roce způsobil škodu ani v jakém rozsahu. Lesní porosty byly poškozeny ještě před rokem 1999 a jedná se tudíž o tzv. starou ekologickou zátěž. Nelze tedy prokázat ani příčinnou souvislost mezi provozní činností žalovaného v roce 1999 a vznikem škody na lesních porostech. Z těchto důvodů neprovedl žalobcem navržený důkaz znaleckým posudkem z příslušného oboru a žalobu jako neopodstatněnou zamítl.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 5. 11. 2003, č. j. 58 Co 493/2003 - 66, ve znění opravného usnesení ze dne 4. 2. 2004, č. j. 58 Co 493/2003 - 74, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vycházel ze skutkových zjištění obvodního soudu a dovodil, že žalobci se v dané věci nepodařilo prokázat "základní předpoklad aplikace ust. § 420a odst. 1 obč. zák., a sice, že škoda vznikla na lesních porostech v jeho správě a tedy jemu". Poukázal na to, že žalobce v žalobě pouze uvedl, že škoda vznikla na lesních porostech ve vlastnictví státu, k nimž má právo hospodaření, a teprve po výzvě soudu prvního stupně a po poučení podle § 118a o. s. ř. specifikoval, o jaké lokality lesních porostů, na nichž měla škoda vzniknout, se jedná, přičemž u lesních správ a závodů, které následně vyjmenoval, předložil jen počítačově zpracované seznamy pozemků lesních správ K., N. a H. (bez uvedení data vyhotovení a vyhotovitele), v nichž je jako vlastník - kromě žalobce - uveden i Středočeské státní lesy B. a u některých není vlastník uveden vůbec. Za této situace, kdy nebyla prokázána aktivní legitimace žalobce, bylo doplnění řízení znaleckým posudkem nadbytečné a soud prvního stupně postupoval správně, když tento důkaz neprovedl.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a podává je z důvodů uvedených v § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že na jeho straně není dána aktivní věcná legitimace ve sporu o náhradu škody na lesních porostech způsobenou provozní činností žalovaného, a poukazuje na to, že je státním podnikem ve smyslu zák. č. 77/1997 Sb., majícím právo hospodaření k lesům ve vlastnictví státu, které na něj stát přenesl a jež žalobce vykonává jako

samostatný subjekt práva. Za nesprávný považuje názor městského soudu, že neprokázal základní předpoklad ust. § 420a odst. 1 a 2 obč. zák., a to, že škoda vznikla na lesních porostech v jeho správě, z toho důvodu, že nedoložil seznam všech pozemků ve vlastnictví státu zasažených emisemi, k nimž vykonává právo hospodaření. Namítá, že jde o desetitisíce parcel a proto nemohl soudu předložit všechny výpisy z katastru nemovitostí dokládající vlastnictví státu k nim a jeho právo hospodaření, neboť správní poplatky by převýšily částku, jejíž náhrady se v daném řízení domáhá, a proto pro ilustraci předložil evidenci lesních pozemků u tří lesních správ. Dále poukazuje na to, že vznik škody na lesních porostech a příčinnou souvislost mezi provozní činností žalovaného a vznikem škody doložil rozptylovou studií ze dne 17. 7. 2001, znaleckým posudkem RNDr. P. H. ze dne 20. 7. 2001 a údaji Českého hydrometeorologického ústavu v Praze - registrací emisí a zdrojů znečištění ovzduší (REZZO), kteréžto důkazy jsou jedinou použitelnou metodikou pro výpočet škod na lesních pozemcích podle zákona č. 289/1995 Sb., vyhl. č. 81/1996 Sb. a vyhl. č. 55/1999 Sb. Kromě toho navrhl, aby řízení bylo doplněno znaleckým posudkem z příslušného oboru, jenž avšak soud neprovedl, a řízení tak zatížil vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolatel má za to, že rozhodnutí odvolacího soudu má v dané věci zásadní právní význam, neboť v České republice je každoročně vedena řada sporů o náhradu škody na lesních porostech způsobených emisemi, které soudy rozhodují rozdílně. Navrhl, aby rozsudky soudů obou stupňů byly zrušeny a aby věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření k dovolání se ztotožnil s rozsudkem odvolacího soudu a navrhl, aby dovolání bylo jako nedůvodné odmítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem ve smyslu ust. § 241 o. s. ř., dospěl po přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu podle § 242 odst. 2 o. s. ř. k závěru, že dovolání je v dané věci přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř. a že je i důvodné.

Podle ust. § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam [písm. c)].

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní právní význam, zejména tehdy, řeší-li otázku, která v rozhodování dovolacího soudu doposud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázky v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Z tohoto hlediska je přípustnost dovolání založena pro právní otázku, která je uplatněna v dovolání a kterou odvolací soud nevyřešil správně, tj. zda je dána aktivní věcná legitimace žalobce (státního podniku) k uplatnění nároku na náhradu škody vzniklou na lesních porostech exhalacemi.

Nesprávné právní posouzení věci může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Věcnou legitimací je stav vyplývající z hmotného práva. Případný nedostatek aktivní legitimace

znamená, že podle hmotněprávních předpisů není žalobce subjektem tvrzeného práva a jeho žaloba nemůže být proto úspěšná.

Dovolatel zpochybňuje závěr odvolacího soudu o nedostatku jeho aktivní věcné legitimace ve sporu o náhradu škody vzniklé na lesních porostech na území celé ČR, námitkou, že je státním podnikem ve smyslu zák. č. 77/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, majícím právo hospodaření k lesům ve vlastnictví státu, které na něj stát jako vlastník přenesl a jež žalobce vykonává jako samostatný subjekt práva.

Vzhledem k tomu, že žalobce v dané věci uplatnil nárok na náhradu škody, která mu vznikla na lesních porostech v celé ČR v roce 1999, je při posuzování tohoto nároku třeba vycházet z právních předpisů v té době platných, tj. ze zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, (lesní zákon), ve znění zákona č. 238/1999 Sb., a ze zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

Podle § 4 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, (lesní zákon), pokud jde o lesy ve vlastnictví státu (dále jen "státní lesy"), vztahují se práva a povinnosti vlastníka lesa podle tohoto zákona na právnickou osobu, které je svěřeno nakládání s těmito lesy, pokud tento zákon nestanoví jinak.

Podle výpisu z obchodního rejstříku, vedeného Krajským soudem v Hradci Králové, oddílu A.XII, vložky 540, je žalobce státním podnikem, který byl založen Zakládací listinou Ministerstva zemědělství České republiky ze dne 11. 12. 1991, č. j. 6677/91-100, a jehož předmětem podnikání je mimo jiné výkon práv a povinností vlastníka lesa podle lesního zákona u lesů, které jsou ve vlastnictví státu a k nimž má podnik právo hospodaření, výkon práva hospodaření k lesům, které jsou ve vlastnictví státu, k nimž má státní podnik L. České republiky právo hospodaření, činnost odborného lesního hospodáře, výkon ochranné služby v lesích a další.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, podnik je právnickou osobou provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení k tomuto majetku má podnik právo hospodaření.

Podle § 420a odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobí jinému provozní činností. Podle odst. 2 písm. b) tohoto ustanovení je škoda způsobena provozní činností, je-li způsobena fyzikálními, chemickými, popřípadě biologickými vlivy provozu na okolí.

Z uvedené právní úpravy vyplývá, že aktivní věcnou legitimaci ve sporu o náhradu škody vzniklé na lesních porostech (lesích) má ta právnická osoba, které stát svěřil nakládání s lesy ve vlastnictví státu (§ 4 odst. 1 zákona o lesích). I když podle výpisu z obchodního rejstříku je předmětem podnikání žalobce mimo jiné výkon práv a povinností vlastníka lesa podle lesního zákona u lesů, které jsou ve vlastnictví státu a k nimž má podnik právo hospodaření, výkon práva hospodaření k lesům, které jsou ve vlastnictví státu, k nimž má státní podnik L. České republiky právo hospodaření, činnost odborného lesního hospodáře, výkon ochranné služby v lesích a další, závisí otázka aktivní věcné legitimace žalobce k uplatnění nároku na náhrady škody vzniklé na lesních porostech exhalacemi na zjištění, zda žalobci bylo státem svěřeno nakládání s těmito lesy ve vlastnictví státu zakládací listinou Ministerstva zemědělství ČR ze dne 11. 12. 1991, č. j. 6677/91-100, příp. dalšími listinami. Pro posouzení aktivní věcné legitimace žalobce v daném sporu je tudíž podstatný obsah zakládací listiny, event. dalších rozhodnutí vydaných zřizovatelem, tj. Ministerstvem zemědělství ČR. Pokud odvolací soud v dané věci vycházel z jiného právního názoru a své rozhodnutí založil jen na obsahu žalobcem předložených počítačově zpracovaných seznamech pozemků lesních správ K., N. a H., v nichž je jako vlastník - kromě žalobce - uveden i Středočeské státní lesy B. a u některých není vlastník uveden vůbec, je jeho právní posouzení věci

nesprávné.

Protože dovolací důvod podle ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl naplněn, Nejvyšší soud ČR rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta za středníkem, odst. 3 věta před středníkem o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný (§ 243d odst. 1 o. s. ř.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud znovu o náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího řízení (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 24. února 2005

JUDr. Olga Puškinová, v.r.

předsedkyně senátu